



CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA



НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА



PR. 255/17.06.20

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-3441 din 03.07.2020

La nr. 255 din 17.06.2020

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege privind acordarea, cu titlu de excepție, a dreptului la pensie anticipată pentru limită de vârstă.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 2 (două) file.

Director

Ruslan FLOCEA

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	1724
"06"	07 2020
Ora	

1. 2. 3. 4. 5.



RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO20/6624 din 03.07.2020

la proiectul de lege privind acordarea, cu titlu de excepție, a dreptului la pensie anticipată pentru limită de vârstă

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ un grup de deputați din Parlamentul Republicii Moldova, ceea ce corespunde art.102 din Constituție.

Categoria actului normativ propus este o lege organică, ceea ce corespunde art.102 din Constituție, art.6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Potrivit art.12 alin.(2) al legii, *„Termenul de prezentare a recomandărilor asupra proiectelor de decizii va constitui cel puțin 10 zile lucrătoare de la data mediatizării anunțului referitor la inițierea elaborării deciziei sau de la data mediatizării anunțului privind organizarea consultărilor publice”*. Mai mult ca atât, art.11 alin.(2/2) al aceleiași legi prevede că *„Anunțul privind organizarea consultărilor publice și materialele aferente sunt făcute publice cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de definitivarea*

proiectului de decizie”.

Proiectul supus expertizei a fost plasat pe pagina web a Parlamentului Republicii Moldova la data de 17.06.2020, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat pentru a putea prezenta sau expedia recomandări pe marginea proiectului. Totodată, proiectul a fost remis spre efectuarea expertizei anticorupție la 19.06.2020, respectiv nu a fost asigurat termenul de 10 zile lucrătoare pentru recepționarea propunerilor și/sau obiecțiilor.

Astfel, în procesul de promovare a proiectului nu au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale prevăzute la art.11 alin.(2/2) și art.12 alin.(2) al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În cadrul notei informative autorul stabilește că: *„Proiectul oferă posibilitatea femeilor și bărbaților cărora le-au rămas 3 ani până la obținerea dreptului la pensie pentru limită de vârstă și care au fost concediați pe parcursul anului 2020, să beneficieze anticipat de dreptul la pensie pentru limită de vârstă”.*

Prin proiect se propune acordarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă pentru unele categorii de cetățeni, până la atingerea vârstei de pensionare conform legislației, cu respectare unor cerințe expres stabilite. Astfel, se constată că prevederile propuse corespund scopului descris în nota informativă anexată la proiect.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul de lege promovează interesele cetățenilor Republicii Moldova care și-a pierdut locul de muncă pe parcursul anului 2020 din cauza pandemiei provocate de COVID-19 și mai are cel mult 3 ani până la atingerea vârstei standard de pensionare, de a beneficia de dreptul la pensie anticipată pentru limită de vârstă, ceea ce corespunde interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de *„nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

Nota informativă stabilește necesitatea și temeiul elaborării proiectului. La fel, în notă sunt analizate principalele prevederi, scopul general, condițiile care au impus elaborarea proiectului în conformitate cu cerințele statuate la art.30 al Legii nr.100/2017 privind actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină *„e) fundamentarea economico-financiară”.*

Potrivit notei informative „Din motiv că nu sunt public disponibile statistici și date privind numărul angajaților cu vârsta de 59 - 63 de ani pentru bărbați și 56 - 59 de ani pentru femei, care au rămas fără un loc de muncă și, respectiv, le este foarte greu să își găsească un nou loc de muncă, nu poate fi calculat impactul economic provocat de prezenta inițiativă legislativă.”

Se constată că implementarea prevederilor vor implica cheltuieli suplimentare din contul bugetului asigurărilor sociale de stat. Totodată, din datele prezentate în nota informativă a impactului economico-financiar al proiectului nu poate fi destins cu exactitate numărul beneficiarilor finali (a solicitanților de pensie în avans pentru limită de vârstă). Astfel, în rezultat nu poate fi apreciat nici în ce măsură bugetul asigurărilor sociale de stat va face față unor situații similare celor descrise în proiect. În acest context, stabilim că de realizarea și implementarea prevederilor elaborate foarte mult depinde de modul de alocare și disponibilitatea bugetului de a acoperi aceste cheltuieli. Subsidiar, art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova stabilește expres că „Orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern”.

Prin urmare, proiectul necesită a fi consultat cu autoritățile implicate direct în soluționarea problemelor incluse în proiect, în speță Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Casa Națională de Asigurări Sociale pentru prezentarea propunerilor și/sau obiecțiilor pe marginea celor propuse.

La fel, se recomandă completarea notei informative cu date suplimentare care să conțină o analiză succintă din punct de vedere economică, cu estimarea cheltuielilor ce pot apărea la etapa implementării normelor elaborate.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative *"textului proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice [...]".

Textul proiectului este expus în limbă simplă, clară și concisă, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

Prezentul proiect se prezintă ca o derogare de la prevederile legislației naționale privind sistemul public de pensii, însă reieșind din circumstanțele provocate de pandemia COVID-19 aceste norme sunt conform prevederilor constituționale și a interesului public. În acest sens, art.47 din Constituția

Republicii Moldova prevede expres: „ (1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. (2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Normele elaborate vizează direct activitatea Casei Naționale de Asigurări Sociale care potrivit Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale este responsabilă de administrarea sistemului public de asigurări sociale și de gestionarea bugetului asigurărilor sociale de stat.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul este o inițiativă legislativă a unui grup de deputați din Parlamentul Republicii Moldova în scopul acordării dreptului la pensie pentru limită de vârstă pentru unele categorii de cetățeni, până la atingerea vârstei de pensionare conform legislației, cu respectare unor cerințe expres stabilite.

Autorul nu a respectat în totalitate cerințele legale privind asigurarea transparenței în procesul decizional, statuate în Legea nr.239/2008.

Nota informativă necesită a fi completată la capitolul „fundamentarea economico-financiară” cu o analiză succintă a cheltuielilor ce pot apărea la etapa implementării normelor elaborate. La fel, recomandăm consultarea proiectului cu entitățile publice care vor fi direct implicate în procesul de implementare a normelor elaborate, precum: Casa Națională de Asigurări Sociale și Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

În normele supuse expertizei anticorupție nu au fost identificați careva factori și riscuri de corupție.

03.07.2020

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Cristina DIACENCO, Inspector principal

